

5.9.2025

Palveluvalikoiman periaatteet

Ehdotuksessa säädettäisiin periaatteista, joiden mukaan palveluiden ja menetelmien kuuluminen palveluvalikoimaan ja niiden poisrajaaminen toteutetaan julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Esityksen tavoite on, että periaatteiden tunnistaminen ja nimeäminen auttavat päätöksentekoa ja antavat pohjaa sille, mitkä palvelut, toimenpiteet, menetelmät ja työmuodot kuuluvat julkiseen palveluvalikoimaan tai mitkä rajataan siitä pois.

Ehdotettujen periaatteiden halutaan tarjoavan tukea ja selkänöjää väestötasolla ja asiakastyössä tehtävään harkintaan ja linjauksiin. Valmistelun tavoitteena on lisäksi luoda säännösperusta sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä varten.

Periaatteet olisivat sosiaali- ja terveydenhuollossa toisiaan vastaavat:

- Tarveperiaate
- Turvallisuus
- Vaikuttavuus
- Kustannusvaikuttavuus
- Yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus (läpileikkaavina periaatteina)

Voimassa oleva sosiaalihuoltolain 30 § säätää keskeiset periaatteet seuraavasti:

Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan eikä hänen ihmisarvoaan loukata.

Sosiaalihuoltoa koskevia päätöksiä ja ratkaisuja tehtäessä ja sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan etu siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään

Sosiaalihuoltoa on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että avio- ja avopuolisoilla sekä muilla perheenjäsenillä on mahdollisuus asua yhdessä.

Asiakkaiden käytössä olevien sosiaalipalvelujen toimitilojen on tuettava asiakkaiden sosiaalista vuorovaikutusta. Toimitilojen suunnittelussa ja käytössä on huomioitava asiakkaiden yksilölliset tarpeet ja edellytykset, esteettömyys ja yksityisyyden suoja.

Yleistä

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia kiittää mahdollisuudesta lausua palveluvalikoiman periaatteita koskevasta ehdotuksesta osana sosiaali- ja terveysministeriön aihetta koskevaa sidosryhmäkuulemistä. Talentia lausuu ehdotukseen sosiaalihuollon palveluvalikoimaa koskien ja erityisesti sosiaalihuollon ammattihenkilöiden näkökulmasta.

Suomen perustuslain 19 § 3 momentti edellyttää, että julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaalipalvelut. **Säännös velvoittaa valtion viranomaisia järjestämään palveluja niin, että ne vastaavat perusoikeuksien toteutumista ja ovat riittäviä turvaamaan ihmisarvoisen elämän edellytykset.** Palvelujen tulee olla sellaisia, että ne takaavat yksilöiden perusoikeudet ja mahdollistavat heidän hyvinvointinsa.

Talentia katsoo, että periaatteissa on välttämätöntä olla hierarkia, jossa yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus -periaate olisi ensisijainen periaate, ja loput periaatteista tälle alisteisia. Yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuuden määrittely ”läpikulkevaksi” eikä ensisijaiseksi periaatteeksi, voi käytännössä heikentää sen painoarvoa suhteessa muihin periaatteisiin. Perustuslain mukaan sen tulisi olla lähtökohta, johon muut periaatteet sovitetaan. Mikäli pidättäydyttäisiin läpileikkaavissa periaatteissa, tulisi turvallisuuden olla yhdenvertaisuuden ja ihmisarvon loukkaamattomuuden lailla olla läpileikkaava periaate, sillä nämä kaksi periaatetta kumpikin ovat perustuslakiin perustuvia perusoikeuksia. Perustuslain 7 pykälän nojalla jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Sosiaalihuollon näkökulmasta perustuslain 7 § on silti erittäin merkityksellinen, sillä sosiaalipalvelut kohdistuvat usein haavoittuvassa asemassa oleviin, joiden fyysinen, psyykkinen tai sosiaalinen turvallisuus on vaarantunut.

Esitetyn viiden palveluvalikoimaan kuulumisen periaatteiden keskinäinen suhde ilman hierarkiaa voi osoittautua vaikeaksi viedä käytäntöön. Ehdotetut viisi periaatetta – tarve, turvallisuus, vaikuttavuus, kustannusvaikuttavuus sekä yhdenvertaisuus ja ihmisarvon loukkaamattomuus – voivat käytännössä joutua keskenään ristiriitaan, jos ne eivät ole esityksessä keskenään hierarkkisessa asemassa. Kustannusvaikuttavuuden korostaminen voi johtaa ratkaisuihin, joissa yksilön tarpeisiin vastaaminen jää puutteelliseksi. Toisaalta tarveperiaatetta voidaan tulkita väestötasoisista lähtökohdista siten, että yksilön näkökulma ja erityiset tarpeet jäävät varjoon.

Kustannusvaikuttavuus palveluvalikoiman periaatteena politisoituu herkästi. Riskinä on, että palveluiden priorisoinnin sijaan päätetään siitä ketkä, tai mitkä ryhmät jätetään palveluiden ulkopuolelle. Kustannusvaikuttavuutta sosiaalihuollossa riittämättömästi tutkittu. Esimerkiksi lastensuojelussa suojelutarpeen arviointiin pitäisi olla erilaisia mittareita, joita arvioidaan.

Kun tarkastellaan nykyisen sosiaalihuoltolain 30 § muotoilua, Talentia näkee vaarana, että uuden muotoilun myötä painopiste siirtyy taloudelliseen tehokkuuteen asiakkaan edun ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kustannuksella. **Talentian näkemyksen mukaan asiakkaiden yhdenvertaisuus, ihmisarvo ja asiakkaan etu on asetettava periaatteiden pohjaksi, joihin muita periaatteita sovitetaan.**

Lisäksi hyvinvoinnin mittaamisella pitää olla keskeinen rooli palveluvalikoiman arvioinnissa. Olisi perusteltua täydentää periaatteita sellaisilla näkökulmilla kuin hyvinvoinnin edistäminen, yleinen ja yhtäläinen saatavuus sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Nämä turvaisivat sen, että palveluvalikoiman kehittämistä periaatteiden pohjalta ei tehdä vain järjestelmän ja talouden logiikalla, vaan ensisijaisesti ihmisten tarpeisiin vastaamiseksi.

Talentia katsoo, että palveluvalikoiman periaatteiden käyttöönoton myönteinen seuraus voisi olla, että ne lisäävät tarvetta kerätä ja hyödyntää ajankohtaista tietoa sosiaalihuollon tarpeista ja palvelujen vaikuttavuudesta. Sosiaalihuoltoon tarvitaan selkeitä mittareita ja kriteerejä esimerkiksi tarpeen ja vaikuttavuuden arviointiin. Tämä lisää sosiaalihuollon tutkimuksen ja kehittämistyön merkitystä.

Haasteen asettaa se, että kaikkea sosiaalityötä tai sen menetelmiä ei voida mitata lyhyen aikavälin tutkimusnäytöllä, vaan niiden merkitys tulee usein esiin pitkällä aikavälillä, esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyssä. Jos mittareita tai kriteerejä sovelletaan liian kapeasti, vaarana on, että esimerkiksi ennaltaehkäisevä työ jäisi sivuun, vaikka juuri se on yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä kustannustehokkainta.

Asiakkaan etu

Nykyinen sosiaalihuoltolain pykälä 30 sanoo, että **asiakkaan etu on ensisijainen** (yhdessä sosiaalihuoltolain 4 ja 5 §:n kanssa). Tämä rajaa päätöksenteon näkökulmaa: ratkaisut tehdään asiakkaan tarpeista ja edusta käsin.

Ehdotetussa uudessa pykäläluonnoksessa tarveperiaate ei ole yhtä tarkasti sidottu asiakkaaseen. ”Tarve” voidaan ymmärtää laajemmin: se voi tarkoittaa väestön tarvetta, palvelujärjestelmän tarvetta tai jopa hallinnon kustannustarpeita. Jos tätä ei rajata, asiakas voi menettää erityisasemansa.

Ristiriita syntyy siitä, että vaikka tarveperiaate voidaan tulkita sisältävän myös yksilön tarpeet, se ei pakota päätöksentekoa yhtä voimakkaasti asettamaan **asiakasta ensisijaiseksi** kuin nykyinen laki tekee. Se avaa mahdollisuuden sille, että esimerkiksi taloudelliset säästöt tai järjestelmän toimivuus tulkitaan ”tarpeiksi”, jotka punnitaan yksilön tarpeita vastaan – ja jopa niiden ohi.

Sosiaalihuollon asiakkaan tarpeeseen perustuvien palveluiden tarkoituksena on asiakkaan hyvinvoinnin turvaaminen. Toisin sanoen lievittää asiakkaan inhimillistä kärsimystä ja muuttaa asiakkaan elämäntilannetta parempaan.

Tällä hetkellä apua ja osaamista pyritään tarjoamaan sosiaalihuollon asiakkaalle asiakkaan tarpeenmukaisesti kaikissa tilanteissa, sekä periaatteellisella tasolla että käytännön työssä.

Ehdotetut periaatteet asiakastyössä

Keskeinen kysymys on, miten sosiaalialan ammattihenkilö käytännössä toteuttaa palveluvalikoiman periaatteita yksittäisen asiakkaan tilanteessa. Asiakkaiden elämäntilanteet ja tarpeet vaihtelevat suuresti, ja periaatteiden soveltaminen edellyttää niiden yksilöintiä kunkin asiakkaan tarpeisiin. Samalla on pohdittava, miten palvelujen vaikuttavuutta voidaan mitata: esimerkiksi muutokset henkilön elämäntilanteessa, yksilökohtaiset hyvinvointihyödyt sekä palvelujen pitkäaikaiset vaikutukset on otettava huomioon.

Periaatteita tulkitessa ammattieettinen kestävyys voi tulla koetelluksi. Kaventaako tarveperustaisuus myös ennalta-arvaamattomien asiakastarpeiden osalta viranhaltijan tilannekohtaista harkintamahdollisuutta ja päätöksenteko-oikeutta, joka kuuluu sosiaalityön menetelmälliseen arvoperustaan.

Samalla merkittävä osa vastuusta ja mahdollisesta eettisestäkin kuormasta jää edelleen yksittäisille ammattihenkilöille. Tämä vastuu ja kuorma korostuu, mikäli periaatteiden rooli jää epäselväksi suhteessa yksilön oikeuksiin ja ylipäätään yksittäisten asiakaspäätöksen kohdalla.

Palvelutarpeen arvioinnissa koulutettujen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammatillinen osaaminen on keskeistä. Tämän toteutumisen varmistaa ammattihenkilöiden että palveluntuottajien toiminnan laadun varmistus (esimerkiksi omavalvonta ja ohjaus ja ammattihenkilölaki).

Ehdotetut palveluvalikoiman periaatteet ovat asiakastyön kannalta luonteeltaan rakenne- ja järjestelmälähtöisiä. Esityksestä ei käy riittävän selvästi ilmi, kuka milläkin tasolla vastaa periaatteiden tulkinnasta ja soveltamisesta lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla.

Onko kyseessä viranhaltijan ja sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön asiakastyötä ohjaava normi, joka kaventaa tai laajentaa heidän päätöksentekoaan, vai tuleeko periaatteiden käytännön soveltaminen esimerkiksi asiakasohjausryhmien vastuulle, joiden toimintaan valvontaviranomaiset ovat jo kiinnittäneet huomiota. Epäselvä vastuunjako voi johtaa epäselvien ja hallinnollisesti raskaiden rakenteiden syntymiseen, mikä viivästyttää asiakkaiden tarpeisiin vastaamista ja hämärtää virkavastuuta.

Näemme lisäksi periaatteiden käytännön soveltamisessa vaaran, jossa hyvinvointialueiden välille voi syntyä eroja, mikä heikentäisi suomalaisten yhdenvertaisuutta sosiaalihuollon palveluiden asiakkaina. Mikäli yksilöoikeuden toteutuminen siirtyy pääosin muutoksenhaun, hallintovalvonnan tai tuomioistuinratkaisujen varaan, painopiste siirtyy ennaltaehkäisevästä ja oikea-aikaisesta tuesta oikeudelliseen jälkivalvontaan. Tämä ei vastaa perustuslain 19 §:n velvoitetta turvata riittävät sosiaalipalvelut jokaiselle.

Avuntarpeen arviointi voi myös johtaa asiakkaiden jaotteluun “apua ansaitseviin” ja “apua ansaitsemattomiin”. Tällöin esimerkiksi asiakkaan “kyky hyötyä palvelusta” voi vaikuttaa siihen, saako hän apua vai ei, vaikka tarve olisi todettu. Tämä herättää kysymyksen periaatteiden eettisestä kestävydestä. Onko henkilöllä tosiasiallisesti ihmisarvo ja oikeus apuun, vaikka muutosta X ei saada aikaan? Perustuslain näkökulmasta vastaus on kyllä.

Tämäkin vahvistaa käsitystämme, että palveluvalikoimaan kuulumisen periaatteet edellyttävät nykyistä laajempaa tiedon keräämistä, jatkuvaa tutkimusta sekä osaavia ammattilaisia, jotka osaavat hyödyntää tietoa.

Talentia korostaa, että sosiaalihuollossa on turvattava yksittäisen viranhaltijan ammattitaitoon ja vastuuseen perustuva oikeus ja velvollisuus asiakkaidensa palvelutarpeiden arviointiin sekä sen pohjalta asiakassuunnitelman laatimiseen ja päätöksentekoon asiakkaan tarvitsemista palveluista. Tarvearvioinnin eettinen kestävyys syntyy ammatillisessa prosessissa, joka toteutetaan yhdessä asiakkaan kanssa.

Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut

Talentia pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain 11 ja 14 §:iä ei muuteta ja että lakisääteisten palvelujen saatavuus turvataan. On myös kannatettavaa, että vaikuttavuuden ja tutkimustiedon hyödyntämistä edistetään sosiaalihuollossa.

Samalla Talentia huomauttaa, että periaatteiden ohjaava rooli toimenpiteiden ja menetelmien tasolla ei saa johtaa siihen, että ammatillista harkintaa kavennetaan liikaa. Tänä päivänä sosiaalialan ammattilaiset kohtaavat työssään resurssien niukkuuden, mikä vaikeuttaa yksilötasoisien tarveharkinnan noudattamista. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa asiakkaat eivät saa tarvitsemaansa apua.

Nykyisessä palvelujärjestelmän resurssipulassa laajasti alas ajettujen ennaltaehkäisevien palveluiden asemaa käsitellään myöhemmin lausunnossa.

Tietopohja

Väestötasolla tehtävässä palveluvalikoimaa priorisoivassa päätöksenteossa on välttämätöntä nojata vahvaan tietopohjaan, jotta asiakkaiden tarpeisiin voidaan vastata

yhdenvertaisesti ja vaikuttavasti. Nykyinen tietopohja ei kuitenkaan ole riittävä, sillä sosiaalihuollosta puuttuu systemaattinen seuranta ja tutkimus, joka kattaisi asiakkaiden elämäntilanteiden muutokset ja palveluiden pitkäaikaiset vaikutukset. Tarvitaan selkeitä mittareita, mikä lisäisi tutkimuksen ja kehittämistyön merkitystä.

Sosiaalihuoltolakiin tulisi kirjata velvoite asiakkaiden tilanteiden pitkäjänteiseen seuraamiseen. Tämä tukisi rakenteellista sosiaalityötä, joka tuo näkyväksi palvelujärjestelmän aukot ja asiakkaiden todelliset tarpeet. Samalla sosiaalihuoltoon on rakennettava vahva T&K-rakenne, joka yhdistää tutkimuksen ja kehittämisen käytännön työhön. Näin päätöksenteon pohjaksi saadaan luotettavaa tietoa, joka mahdollistaa sekä yksilön edun turvaamisen että resurssien tarkoituksenmukaisen käytön.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön panostaminen, rekisteritietojen hyödyntäminen, voisi johtaa siihen, että palveluita kohdennettaisiin tehokkaammin ja niiden vaikuttavuutta voitaisiin seurata.

Sosiaalihuollossa ei tällä hetkellä ole riittävästi yhtenäisiä ja standardoituja mittareita palveluiden vaikuttavuuden arvioimiseksi, mikä tekee esimerkiksi kustannusvaikuttavuuden arvioinnista käytännössä mahdotonta. Mikäli yhtenäiset mittarit kustannusvaikuttavuuden todentamiseksi saataisiinkin luotua, jää asiakkaiden tilanteiden ratkaisuun edelleen yksilöllisen harkinnan välttämättömyys. Vaikka palveluiden vaikuttavuutta tutkittaisiin laajasti ja systemaattisesti, yksittäisten asiakkaiden monimuotoiset elämäntilanteet voivat edellyttää ratkaisuja, jotka poikkeavat tutkimuksen perusteella suositelluista toimintamalleista. Tällöin ammatillinen, yksilöllinen harkinta on keskeistä asiakkaan tarpeiden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Tästä huolimatta tarvitaan jatkuvaa kehittämistyötä, jossa yhdistyvät tutkimustiedon hyödyntäminen, resurssien tehokas kohdentaminen ja palveluiden asiakaslähtöisyys. Sosiaalihuollon monisyisyys edellyttää nimenomaisesti sosiaalihuollossa tehtävää tutkimusta ja kehittämistyötä.

Palveluvalikoiman periaatteiden laadinta voi tukea yhdenmukaista kehittämistä ja ohjausta hyvinvointialueilla, edistämien siten palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantamista koko järjestelmässä.

Ennaltaehkäisevien palveluiden turvaaminen

Talentia pitää tarpeellista, että ennaltaehkäisy sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nostetaan yksilön palvelujen rinnalle. Muutoin ennaltaehkäisevät palvelut saattavat näyttäytyä pienempään tarpeeseen vastaamisena, vaikka niiden laiminlyönti voi johtaa suurempiin ongelmiin ja palvelutarpeisiin sekä kustannusten kasvuun tulevaisuudessa.

Väestötasolla ennaltaehkäisevien palveluiden tarpeen yhteys kustannusvaikuttavuuteen ei toteudu, ja ehkäisevien palveluiden tulisi saada resursseja tarveperustaisesti. Nykyisellään

ennaltaehkäiseviin palveluihin ei tule ohjatuksi, eikä niitä ole riittävästi. Jos tarveperiaate toteutuisi, olisi ennaltaehkäisevät palvelut mahdollisesti oikeammin resursoitu.

Haasteena on saavuttaa tasapaino sosiaalihuollon ammattilaisten ja asiakkaiden kokemustiedon, tieteellisen tiedon, etiikan sekä politiikan näkökulmien välillä ja huolehtia samalla riittävästä tiedon keruusta näiltä eri tahoilta.

Tarveperiaate voi johtaa siihen, että palvelut painottuvat akuutteihin ja suurimpiin tarpeisiin, jolloin ennaltaehkäisevien palvelujen merkitys jää edelleen vähäisemmäksi. Tämä lisäisi pidemmällä aikavälillä korjaavien palvelujen tarvetta. Jos palveluja priorisoidaan vain välittömän tarpeen perusteella, voidaan laiminlyödä sosiaalisia investointeja, jotka vähentäisivät tulevia ongelmia. Joskus asiakkuuden pitkä kesto on edellytys vaikutusten syntymiselle. Toisaalta lyhyetkin interventiot voivat olla asiakkaan kannalta käänteentekeviä.

Elinkaariajattelun puute ja vaikuttavuus sekä kustannusvaikuttavuus

Tekemällä hyvin on mahdollista saada aikaan taloudellisia säästöjä, vähentää sosiaalihuollon asiakkaiden inhimillistä kärsimystä sekä vahvistaa työntekijöiden sitoutumista ja työhyvinvointia. Sosiaalihuollossa vaikuttavuutta tulee tarkastella yksittäisten interventioiden tai menetelmien ohella palvelujärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta. Tarvitaan dialogista ymmärrystä vaikuttavuudesta sekä vaikuttavuuden johtamista.

On ongelmallista, että elämäнкаariajattelu ei toteudu sosiaalihuollon palveluiden tuottamia säästöjä laskettaessa. Pääsääntöisesti arvioinnissa keskitytään vain lyhyen aikavälin kustannuksiin ja säästöihin, eikä huomioida palveluiden pitkäaikaisia vaikutuksia asiakkaan elämään tai yhteiskuntaan. Esimerkiksi palveluiden vähentäminen saattaa tuoda hetkellisiä säästöjä (yksikkökustannuksia ei toteudu), mutta johtaa pitkällä aikavälillä suurempiin kustannuksiin esimerkiksi syrjäytymisen, mielenterveysongelmien tai työttömyyden vuoksi.

Yksikkökustannuksista puhuminen sopii huonosti sosiaalipalveluiden logiikkaan.

Jos palveluja leikataan esimerkiksi asiakkaan nuoruudessa tai lapsuudessa, ongelmat saattavat kumuloitua ja näkyä vasta myöhemmissä elämänvaiheissa, jolloin niiden korjaaminen tulee kalliimmaksi. Tällöin pitkän aikavälin vaikutus jää huomiotta.

Vaikuttavuuden kannalta sosiaalipalveluiden asiakkaan ns. marginaalinen hyöty voi lopulta tuottaa pitkällä aikavälillä suurempaa hyötyä.

Sosiaalihuollon palvelut, kuten ennaltaehkäisevä tuki, voivat parantaa yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan ja työelämään. Näitä positiivisia vaikutuksia ei oteta huomioon säästöjä laskettaessa.

Lyhyen aikavälin säästöjen tavoittelu voi siirtää kustannuksia myös muille sektoreille, kuten terveydenhuoltoon, oikeusjärjestelmään tai toimeentulotukijärjestelmään. Vaikuttavuuden sekä kustannusvaikuttavuuden periaatteen tulisi ottaa huomioon elämäntapaajattelun vaikutukset kokonaisvaltaisesti.

Elämäntapaajattelun puuttuminen johtaa siihen, että palveluiden todellisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja yhteiskunnan pitkän aikavälin kustannuksiin ei ymmärretä tai huomioida riittävästi päätöksenteossa. Kun sosiaalityön tulokset eivät usein ole helposti mitattavissa lyhyellä aikavälillä, voi tämä johtaa työn aliarvostukseen tai vaikeuksiin perustella tiettyjen palveluiden tarpeellisuutta.

Pidämmekin hyvänä, että periaatteisiin on kustannusvaikuttavuuden rinnalle kirjattu vaikuttavuus. Vaikuttavat palvelut lisäävät hyvinvointia. Hyvinvoinnin mittaamisella täytyisi olla merkittävä rooli sosiaalihuollon palveluvalikoimaa perustellessa. Määrätietoisesti on parannettava tietopohjaa vaikuttavien sosiaalipalveluiden tuottamiseksi.

Yhteenveto

Talentia katsoo, että sosiaalihuollon palveluvalikoiman kaikkien periaatteiden tulee nojata perustuslain turvaamaan asiakkaan etuun, yhdenvertaisuuteen ja ihmisarvoon. Toimintaa ohjaavat periaatteet eivät saa kaventua taloudellisen tehokkuuden näkökulmaksi, vaan niitä on täydennettävä hyvinvoinnin edistämisen, palveluiden yleisen saatavuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteilla.

Sosiaalihuollossa palveluiden vaikuttavuuden arviointi edellyttää asiakkaiden pitkäjänteistä seuranta, rakenteellista sosiaalityötä ja ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamista, sillä lyhyen aikavälin kustannuslaskenta ei riitä turvaamaan ihmisten hyvinvointia eikä yhteiskunnan pitkän aikavälin kestävyttä.

Talentia pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain 11 ja 14 §:iä ei muuteta ja että lakisääteisten palvelujen saatavuus turvataan.

Talentia pitää tarpeellista myös, että ennaltaehkäisy sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nostetaan yksilön palvelujen rinnalle. Muutoin ennaltaehkäisevät palvelut saattavat näyttäytyä pienempään tarpeeseen vastaamisena, vaikka niiden laiminlyönti voi johtaa suurempiin ongelmiin ja palvelutarpeisiin sekä kustannusten kasvuun tulevaisuudessa.

Myönteistä periaatteiden käyttöönotossa olisi, että ne lisäisivät tarvetta kerätä ja hyödyntää ajankohtaista tietoa sosiaalihuollon tarpeista ja palvelujen vaikuttavuudesta. Tarvitaan selkeitä mittareita ja kriteerejä esimerkiksi tarpeen ja vaikuttavuuden arviointiin, mikä lisäisi tutkimuksen ja kehittämistyön merkitystä. Sosiaalihuollon asiakkaan pitkäaikainen seuranta

on kirjattava sosiaalihuoltolakiin.